

gerlige ægteskab, som indførtes ved dissenterloven, kommer nemlig bare dem tilgode, som har meldt sig ud af den svenske statskirke og overgået til et andet af staten anerkendt kristeligt trossamfund, samt sådanne medlemmer af statskirken, som enten ikke er døbt eller i det mindste ikke konfirmerede. De personer, som nu enten tilhører et kristeligt trossamfund, som ikke findes repræsenteret i Sverige i så stort antal, at det har kunnet blive anerkendt af staten, f. eks. kvækerne, eller som slet ikke hylder nogen kristen lære²⁾ kan altså nu ikke erholde borgerlig vielse på anden måde end ved at omgå loven. Dette kan ske på den måde, at de *fingerer* overgang til et andet trossamfund, d. v. s. de opgiver, at de agter at indgå i en eller anden af de eksisterende dissentermenigheder, men undlader siden at gøre det. For at få borgerlig vielse behøver de nemlig ikke at præstere noget bevis for, at de virkelig er gået ind i det trossamfund, som de ved sin udtræden af statskirken opgav.

Det er let at forstå, at denne måde at opnå borgerlig vielse på byder imod for hæderlige mennesker. Det er også klart, at det højeste, man kan sige til gunst for denne handle måde er, at den er *undskyldelig* under nuværende omstændigheder; at pålægge nogen som en sædelig pligt at gribe til denne udvej burde vel være en umulighed for hvemsomhelst, som sidder inde med almindelige moralske begreber.

Det stod i sin tid i aviserne, og såvidt jeg ved, er det ikke blevet dementeret, at det unge par i Gøteborg af sine foresatte ved højskolen skulde have fået det råd at rejse til København og der erholde borgerlig vielse, og dette råd skulde have fået det mærkværdige tillæg, at det ganske vist var usikkert, om en sådan vielse også var lovlig, men — den skulde tilfredsstille opinionen. Det lader til at være vanskeligt at få rigtig rede på, hvorledes det i virkeligheden forholder sig med disse s. k. *københavnsvielser*, d. v. s. udlændinges ret til i Danmark at få borgerlig vielse på det grundlag, at de — som udlændinge — ikke er medlemmer af den danske folkekirke. Fra juridisk hold har jeg fået den oplysning, at det slet ikke lader sig gøre, men fra andet hold har man sagt mig, at det går udmærket for sig og flere gange bevislig har fundet sted. Pågældende behøver bare

at være mandtalskreven i Danmark nogle måneder, så er det hele i orden. Den eneste slutning man kan trække af disse temmelig modstridende oplysninger er, såvidt jeg kan se, den, at den faktiske opnåelse af borgerlig vielse for udlændinge må bero på vedkommende magistrats mer eller mindre tilfældige skøn, men at en sådan vielses lovlighed, ifald den senere skulde blive bestridt, er ganske usikker. Hvorledes det nu end forholder sig hermed, er det temmelig klart, at et dårligere råd end dette knapt kan gives unge mennesker, just fordi denne handle måde altså skænker skin af lovlighed uden at yde den beskyttelse, som, når det kniber, ligger i det lovlige.

Imidlertid står jo nu det borgelige ægteskab på dagsordenen både i Danmark og i Sverige. I dette land har ved sidste rigsdag begge kamre udtalt sig for det fakultative borgerlige ægteskab, og sikkert har de frie ægteskaber her været en medvirkende faktor. En anden sag er, at de fleste, som principielt holder på det borgerlige ægteskab, sandsynligvis ikke vil nøje sig med mindre end det obligatoriske borgerlige ægteskab af frygt for, at det fakultative blot skal føre til, at den borgerlige form bliver betragtet som en slags anden rangs.

Foruden de religiøse grunde til at indgå samvittighedsægteskab findes der dog også andre, nemlig *legale*.

Ellen Key anvender i sin bog *Livslinjer* et træffende udtryk om den gældende ægteskabslovgivning: at den er „som en geologisk formation med aflagringer fra forskellige og nu afsluttede kulturtrin. Alene vort eget har efterladt sig få og ubetydelige spor“. Og denne dom gælder som sagt ikke blot den svenske ægteskabslov; den træffer ligeså meget de fleste andre civiliserede landes, og når jeg i det følgende hovedsagelig holder mig til den svenske lov, da det jo her handler om specielt svenske forhold, så turde det ikke være vanskeligt at trække parallellerne også til den danske. Det siger sig selv, at jeg her ikke kan gå i detaliller, hvilket heller ikke behøves, da der om disse ting jo er skrevet saa meget; jeg skal bare i korthed minde om det i den nuværende ægteskabslovgivning, som i hovedsagen støder vor retsbevidsthed.

A. Først og fremmest er det, hvad man på svensk kalder mandens *målsmanskab*, på dansk hustruens umyndighed. Denne medfører, at det er manden, som — i civile sager — har at optræde på hendes vegne og at forsvare hendes interesser ligeoverfor tredjemand; den medfører også, at hustruen ikke

²⁾ Begge disse kategorier må nominelt tilhøre statskirken, da man overhovedet ikke kan melde sig ud af denne uden samtidig at angive sin overgang til et andet af staten anerkendt kristeligt trossamfund.